

TEKUĆA ONOMASTIČKA BIBLIOGRAFIJA (2005.)

BIBLIOGRAFIJE, OBLJETNICE I NEKROLOZI, IZVJEŠTAJI, KONGRESI
BIBLIOGRAPHIES, REPORTS, ORGANISATION, CONGRESSES

Keber, Janez: Jezikoslovni zapiski 1–10 (1991–2004.): bibliografija [Jezikoslovni zapiski 1–10 (1991–2004.): A Bibliography]. *Ĵezikoslovni zapiski*, XI[1], Ljubljana, 2005, 153–164.

Donosi bibliografske podatke o prvih deset brojeva rečenoga jezikoslovnog časopisa, izišlih u razdoblju od 1991. do 2004. godine. Autori su navedeni abecedno, s kronološki pòsloženim prinosima. Uvod pruža informacije o rasponu i temama članaka.

Lisac, Josip: Popis čakavskih rječnika i sličnih knjiga objavljenih posljednjih godina [A List of Čakavian Dictionaries and Similar Books Published over the Course of Recent Years]. *Čakavska rič*, XXXII[2], Split, 2004, 319–320.

Knjige objavljene od 2000. do 2004.

Petrović, Ljubomir: Popis radova u časopisu/zborniku *Rijeka* od godine I. do godine X. [A List of Articles Published in the Journal *Rijeka*, Year I–X]. *Rijeka*, X[2], Rijeka, 2005, 301–320.

Podravski zbornik, sv. XXX. [The Journal *Podravski zbornik*, vol. XXX]. Muzej grada Koprivnice, Koprivnica, 2004, 448 str+CD-ROM: **Bibliografija Podravskog zbornika 1975–2004.** [*Podravski zbornik 1975–2004: A Bibliography*].

Schaub Gomerčić, Ines: Tekuća onomastička bibliografija (2002–2004.) [Current Onomastic Bibliography (2002–2004)]. *Folia onomastica Croatica*, XIV, Zagreb, 2005, 225–253.

Šimunović, Petar: Valentin Putanec, Ljetopis HAZU, 108, Zagreb, 2004, 673–674. [nekrolog]

Žigmanov, Tomislav: Bibliografska građa za povijest Hrvata u Vojvodini od 1990–2002. [Research on the History of Croats in Vojvodina, 1990–2002: A Bibliography]. *Časopis za suvremenu povijest*, XXXVII[1], Zagreb, 2005, 205–227.

U članku je prikupljena i obrađena bibliografska građa za suvremenu povijest Hrvata u Vojvodini, u razdoblju od 1990. do 2002. U popisu se kao prva skupina navode monografske publikacije (u nekima ima i većih dijelova posvećenih cjelokupnoj povijesti pojedinih mjesta), zatim pregled zbornikā, godišnjakā i časopisā, te još nekoliko popisnih skupina.

METODOLOGIJA, TERMINOLOGIJA I OPĆE ONOMASTIČKI PROBLEMI METHODOLOGY, TERMINOLOGY, GENERAL ONOMASTIC PROBLEMS

Denominando il mondo. Dal nome comune al nome proprio. Quaderni Internazionali di RION 1. Atti del simposio internazionale, Zara, 1–4 settembre 2004 [Naming the World. From Common Nouns to Proper Names. Proceedings of the International Symposium, Zadar, September 1st–4th, 2004]. Società Editrice Romana, Roma, 2005, 434 str.

Zbornik donosi radove izlagača s međunarodnoga tematskog skupa održana u rujnu 2004. godine u Zadru. Sudionici su bili znanstvenici iz više od deset zemalja. Radovi isto tako potječu sa široka istraživačkog područja, bave se mnogim onomastičarima zanimljivim pojavama, od onimizacije do brendizacije, a u knjizi se, odijeljeni u tri cjeline, nižu sljedećim redoslijedom: **1. Name Theory and Varia Onomastics:** **Richard Coates** (Brighton): A speculative psycholinguistic model of onymization (3–13). **Milan Harvalík** (Praha): Common nouns or proper names? A view of the determination of the boundaries between them (15–22). **Mats Wahlberg** (Uppsala): Why do certain places get a name and others not? Motivations and linguistic choices (23–31). **Dunja Brozović-Rončević; Milena Žic Fuchs** (Zagreb): Metaphorical processes as basis of proper names (33–44). **Adrian Koopman** (Pietermaritzburg): The onomastic status of scientific names and their embedded anthroponyms and toponyms (45–57). **Ojārs Bušs** (Rīgā): Once again about the distinction between Croatians and carpenters. The problem of the meaning and the propriality of ethnonyms (59–66). **Elwys De Stefani** (Basel): I marchionimi in una realtà plurilingue. Il caso della Svizzera (67–86). **Aleksandra V. Superanskaya** (Moskva): Proper names in Internet games (87–96). **2. Anthroponymy:** **Alda Rossesebastiano** (Torino): L'intitolazione mariana nell'onomastica del XX secolo in Italia (99–146). **Doreen Gerritzen; Emma van Nifterick** (Amsterdam); **Gerrit Bloothoof** (Utrecht): Proper names and etymology: the special position of first names (147–156). **Minna Saarelma-Maunumaa** (Helsinki): The function of semantically transparent given names in anthroponymic systems

(157–169). **Loreto Díaz Suárez** (Oviedo): Los nombres de mujer más sugerentes y evocadores en la Edad Media: aproximación a las relaciones entre los nombres propios delexicales y los nombres comunes (171–188). **Lidia Kouznetsova** (Trier): Nomi individuali ispanici formati nel Medioevo dal lessico comune – prospettive diacronica e sincronica (189–213). **Jean Germain** (Louvain-la-Neuve): Des langues romanes inégales face à la productivité anthroponymique: l'expérience du projet PatRom (215–226). **Enzo Caffarelli** (Roma): Cognomi in Italia e in Europa: ambiti lessicali come fonti onimiche (227–266). **Teodor Oancă; Adela Stancu** (Craiova): Les noms de famille d'origine slave en Roumanie. L'exemple des anthroponymes formés à l'aide du suffixe -in (267–273). **Giorgio Marrapodi** (Saarbrücken): „La zia Caterina è una volpe“: esempi di rapporti tra antroponimi e zoonimi con riferimento all'Italoromania e alla Galloromania (275–292). **Maria Valentina G. Ferreira** (Lisboa): The story of the sweet. Marmelada – a nickname in the South of Portugal (293–308). 3. **Toponymy: Wolfgang Schweickard** (Saarbrücken): L'articolo „Ragusa“ nel Deonomasticon Italicum (DI) e problemi del passaggio da nome comune a nome proprio (311–320). **Gonzalo Navaza** (Vigo): Note sulla toponimia del litorale della Galizia (321–335). **Vladimir Skračić** (Zadar): Réappellativisation des toponymes (337–344). **Laimute Balode** (Rīgā): Geographical appellatives in Baltic hydronymy: comparative aspect (345–353). **Antti Leino** (Helsinki): In search for naming patterns: A survey of Finnish lake names (355–367). **Ottavio Lurati** (Basel): Toponomastica e modelli cognitivi. Note semantiche: per un diverso approccio ai nomi di luogo (369–385). **Isolde Hausner** (Wien): Common nouns and proper names: Alpine toponyms as witnesses of former economic systems and migrations in the East Alps of Austria (387–396). **Franco Finco** (Udine): Dall'appellativo slavo al toponimo romanzo: per un'analisi dei nomi di luogo di matrice slovena della pianura friulana (397–414). **Danica Škara** (Zadar); **Dunja Brozović-Rončević** (Zagreb): The body as a medium of expression in the domain of geography (415–425). **Ramona Lazea** (Craiova): Toponimi di origine slava in territorio romeno (427–432).

Brozović Rončević, Dunja; Milena Žic Fuchs: Metaphorical processes as a basis of proper names. U: *Denominando il mondo: dal nome comune al nome proprio. Quaderni Internazionali di RION 1*, Società Editrice Romana, Roma 2005, 33–44.

Autorice pokušavaju objasniti ulogu metafore u procesu imenovanja sa stano-
višta kognitivne lingvistike.

Wahlberg, Mats: Why do certain places get a name and others not? Motivations and linguistic choices. U: *Denominando il mondo. Dal nome comune al nome proprio*, Società Editrice Romana, Roma, 2005, 23–31.

Autor razlaže zašto neki lokaliteti dobivaju ime, a neki ne. Frekvencija imenovanja viša je u ravninama, nego u planinama. Objasnjava i motivaciju imenovanja nekih objekata u prostoru koji za čovjeka nemaju razvidnu praktičnu funkciju.

ANTROPONIMIJA / ANTHROPONYMY

Benzon, Ivana: Obiteljski nadimci u Vranjicu kod Splita [Family Surnames in Vranjic near Split]. *Čakavska rič*, XXXI[1–2], Split, 2003, 165–189.

U radu objašnjava način i motive nastanka obiteljskih nadimaka u Vranjicu kod Splita te iznosi pomnu analizu njihovih fonetsko-fonoloških, morfoloških i tvorbenih osobitosti.

Bergermayer, A.: Die slowenischen Personennamen im Verzeichnis der Besitzungen der Görzer Grafen (um 1200) [Slovenian Personal Names in a List of Possessions of the Counts Gorički, from around 1200]. *Wiener Slavistisches Jahrbuch*, L, Wien, 2004, 7–25.

Ključne riječi: Gorica, srednji vijek, grofovi Gorički, posjedi Goričkih, „prava“ slavonska osobna imena, slovenska osobna imena.

Bertoša, Mislava: *Djeca iz obrtaljke: nametnuto ime i izgubljeni identitet* [Revolving Door Foundlings: Imposed Name and Lost Identity]. Profil International, Zagreb, 2005, 312 str.

Radi se o knjizi koja je novost u hrv. antroponomastici. U cijelosti je posvećena nahodima, navlastito tršćanskim. U prvom je planu knjige raščlamba imena i prezimena nahoda u tršćanskom nahodištu u XIX. stoljeću.

Frančić, Andela: Prezimena u Vedešinu i Umoku 1728–1848. [Family Names in Vedešin and Umok from 1728 to 1848]. *Kajkavci Vedešina i Umoka*, Croatica, Budimpešta, 2004, 73–93.

Autorica raščlanjuje vedešinska i umočka prezimena te utvrđuje da su u XVI. st. Nadaždijevi kmetovi iz Slavonije put nove postojbine vjerojatno krenuli s nenasljednim pridjevcima.

Hajszan, Robert: Prezimena na vlastelinstvima Međurić i Kraljeva Velika [Family Names on Međurić and Kraljeva Velika Manors]. *Kajkavci Vedešina i Umoka*, Croatica, Budimpešta, 2004, 101–115.

Donosi opsežne popise prezimena, s jedne strane šesnaestostoljetnih s vlastelinstava Međurić i Kraljeva Velika, a s druge strane vedešinskih i umočkih od XVI. st. naovamo. Zaključuje da se vrlo malo prezimena s dviju lista podudara te da se na prezimenskom temelju nažalost ne može dokazati podrijetlo gradišćanskohrvatskih kajkavaca.

Juran, Kristijan: Građa iz dosad nepoznatih betinskih, prvičkih i tribunjskih glagoljskih matica i drugih spisa [Material from Unknown till Now Records and Other Documents from Betina, Prvić and Tribunj]. *Čakavska rič*, XXXI[1–2], Split, 2003, 109–139.

Nakon cjelovita pregleda autor predstavlja glagoljske spise iz XVII. i s početka XVIII. stoljeća, čuvane u Murteru, za koje se pogrešno smatralo da su murter-

ska matica krštenih 1640–1707. Zapravo se radi o ulomcima raznorodnih matrica. Autor stoga iznosi svu antroponimijsku građu, svrstanu po indeksima prezimena, uz nadnevak ili godinu spomena pojedinca.

Juran, Kristijan: Novi podaci o stanovništvu Murtera od XV. do XVII. st. [New Data about the Population of the Island of Murter from the 15th to the 17th Century]. *Čakavska rič*, XXX[1–2], Split, 2002, 361–375.

Donosi murterska prezimena što se spominju u nekim arhivskim ispravama, pisanima u razdoblju od XV. do XVII. st. Prilaže i skice rodoslovnih stabala za pojedine obitelji.

Juran, Kristijan: Stanovništvo Murtera 1858. i 1915. (Građa iz anagrafa župe Murter) [The Population of the Island of Murter from 1858 to 1915 (Material from Murter Parish Records)]. *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, XLVI, Zagreb – Zadar, 2004, 335–367.

Donosi građu iz murterskih anagrafa, tj. popisa obitelji, što su temeljnim vrelom za proučavanje povijesne antroponimije i demografije naselja na koja se odnose. Okosnica su rada popisi obitelji i raščlamba imenske, prezimenske i nadimačke strukture murterskog stanovništva u godinama 1858. i 1915. te nastalih promjena.

Kolanović, Barbara: Povijesni antroponimi otoka Pašmana (1279–1355.) [Historical Anthroponyms on the Island of Pašman (1279–1355)]. *Čakavska rič*, XXX[1–2], Split, 2002, 429–443.

Klasificira pašmanske antroponime zabilježene u razdoblju od 1279. do 1355, a počepene iz zapisa zadarskih bilježnika što ih je izdao Zadarski povijesni arhiv.

Matas Ivanković, Ivana: O prezimenima župa Konjevrate i Mirlović Zagora [On the Family Names in Konjevrate and Mirlović Zagora Parishes]. *Konjevrate i Mirlović Zagora – župe Šibenske biskupije*, zbornik radova, Zagreb, 2005.

Obrađuje prezimena rečenih župa s obzirom na njihovo značenje, tvorbu i podrijetlo.

Nosić, Milan: Croatian Names of Hebrew Origin [Hrvatska imena hebrejskog podrijetla]. *Riječ*, II, Rijeka, 2005, 61–71.

Hebrejska su imena u hrv. antroponimikon uglavnom ušla preko latinskog jezika, a u manjoj mjeri preko grčkoga. Autor donosi popis takvih imena i njihovo etimološko tumačenje.

Oancă, Teodor; Stancu, Adela: Les noms de famille d'origine slave en Roumanie. L'exemple des anthroponymes formés à l'aide du suffixe -in. U: *Denominando il mondo. Dal nome comune al nome proprio*, Società Editrice Romana, Roma, 2005, 267–273.

Članak navodi nekolike primjere završetaka današnjih rumunjskih prezimena.

Autori se navlastito usredotočuju na završetak -in, koji je u rumunjski došao iz bugarskog te postao dijelom rumunjskoga antroponimskog sustava. Spominje se i završetak -ovici, za koji se tvrdi da je bez sumnje davninom srpski.

Starac, Alka: Nalaz Kacijeve stele [The Find of Catius' Stela]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 97–102.

Opisuje onomastičke, paleografske i likovne značajke stele nađene 2002. godine na antičkoj nekropoli Galižana u Puli.

Štrkalj Despot, Kristina: Onimi u „Cvitju“, staročakavskom latiničkom rukopisu s kraja XV. stoljeća [Onyms in *Cvitje*, an Old Čakavian Manuscript Written in Latin Script Dating from the End of the 15th Century]. *Folia onomastica Croatica*, XIV, Zagreb, 2005, 129–146.

Razmatra način prilagodbe talijanskih onima staročakavskomu jezičnom sustavu pri prijevodu iz *I Fioretti di San Francesco* u *Cvitje* s kraja XV. ili početka XVI. stoljeća.

Шульгач, Віктор П.: Ономастика і граматыка (до проблеми праслов'янських part. pass. praes. на *-i-m-) [Onomastics and Grammar: On the Problems of Old Slavic Part. Pass. Praes. Ending in *-i-m-]. *Їезикословни запіски*, XI[1], Ljubljana, 2005, 97–115.

Raspravlja o rekonstrukciji praslavenskog participa prezenta pasivnog na *-i-m- na području antroponimije.

Шульгач, Віктор П.: Про деякі рефлексі псл. **vorp-* (на матеріалі антропонімії) [On Some Reflexes of the Old Slavic **vorp-* in the Anthroponymic Material]. *Acta onomastica*, XLV, Prag, 2004, 77–84.

Polazeći od antroponimijskog materijala, piše o praslavenskom korijenu **vorp-*.

Vidović, Domagoj: Nacrt za vidonjsku antroponimiju [A Sketch of Vidonje Anthroponymy]. *Folia onomastica Croatica*, XIV, Zagreb, 2005, 147–177.

Obraduje prezimena, imena i nadimke sela Vidonje u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, gdje se razvoj imenske formule može u kontinuitetu pratiti tek od sredine XVII. stoljeća.

Vigato, Ivica: Prezimena u glagoljskim matičnim knjigama umrlih i krštenih otoka Silbe [Surnames in Glagolitic Registers of Baptisms and Deaths on the Island of Silba]. *Folia onomastica Croatica*, XIV, Zagreb, 2005, 179–200.

Riječ je o prikazu prezimena iz XVII. stoljeća. Tada su na otoku Silbi prezimena najčešće nastajala porodičnom filijacijom. Najbrojniji su imenski patronimici tvoreni sufiksom -ić i pridjevski patronimici s imenom ili nadimkom u osnovi tvoreni nastavcima -ov, -ev, -in.

Vodanović, Barbara: Osobna imena na Pašmanu [Personal Names on Pašman]. *Folia onomastica Croatica*, XIV, Zagreb, 2005, 201–216.

Nakon pregleda demografskih kretanja na zadarskim otocima autorica analizira osobna imena na Pašmanu s obzirom na njihovo podrijetlo od XIII. stoljeća do danas.

Vuković, Siniša: Antroponimija Vrbanja [Anthroponymy of the Village of Vrbanj]. *Čakavska rič*, XXXII[1], Split, 2004, 113–137.

Obrađuje nadimke i prišvarke mjesta Vrbanja na Hvaru. Prikazuje antroponimijску građu skupljanu terenskim istraživanjima tijekom veljače i ožujka 2003. godine. Ključne riječi: nadimak, prišvarak, antroponimija, imenica, pridjev.

Vuković, Siniša: Selaške kazate – nadimci, prišvarci i hipokoristici Selaca na otoku Braču [The *Kazate* in Selca: Nicknames, Descriptive Names and Hypocorisms in the Village of Selca on the Island of Brač]. *Čakavska rič*, XXIX[2], Split, 2001, 73–119.

Obrađuje onomastičku građu najvećega istočnobračkog mjesta, Selaca. Rad se sastoji od dvaju dijelova: prvi je teoretski i opisni, a drugi popisni. Ključne riječi: nadimak, prišvarak, hipokoristik, ime, temperament.

TOPONIMIJA / TOPONYMY

Bertoša, Slaven: Toponimi istriani nei libri parrocchiali della città di Pola (secoli XVII–XIX) [Istrian Toponyms in the Town of Pula Parochial Books (from the 17th to the 19th Century)]. *Atti. Centro di ricerche storiche. Rovigno*, XXXV, Rovinj, 2005, 421–433.

Raščlanjuje istarske toponime, najvećma s Puljštine, prema podacima iz matičnih knjiga grada Pule koje se odnose na razdoblje od 1613. do 1815, a čuvaju se u Pazinu. Obrađen je materijal više od 18 000 upisa. Mnogi od spomenutih lokaliteta još su uvijek naseljeni, neki nisu, a neke uopće nije bilo moguće ubicirati.

Bezić-Božanić, Nevenka: Katastar otoka Visa četrdesetih godina 19. stoljeća. Antroponimi i toponimi [The Island of Vis Cadastre from the Forties of the 19th Century. Anthroponyms and Toponyms]. *Čakavska rič*, XXIX[1], Split, 2001, 5–21.

Riječ je o katastru otoka Visa, Biševa, Sv. Andrije, Jabuke i Palagruže izrađenu na ukaz Austrougarske Carevine, dovršenu 1846. godine. Autorica iz njega crpi mnoge dosad nepoznate podatke o nazivima lokaliteta, prezimenima i općim prilikama na rečenim otocima.

Blagonić, Sandi: Perun gore – Veles dolje [Above There is Perun and Below There is Veles]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2005, Račice, 2004, 123–124.

Donosi istarske toponime „nastale prema mitskom sukobu Peruna i Velesa“.

Brozović Rončević, Dunja; Danica Škara: The body as a medium of expression in the domain of geography. U: *Denominando il mondo: dal nome comune al nome proprio. Quaderni Internazionali di RION 1*, Società editrice Romana, Roma 2005, 415–425.

Autorice pokazuju kako je tijelo u raznim jezicima i kulturama često polazište za konceptualizaciju toponima. Sve su se naime kulture oduvijek bavile tijelom, a metaforična poraba naziva dijelova ljudskog tijela dokazom je da je naša poimanje stvarnosti neodvojivo od naše tjelesnosti.

Cendelín, Dušan: Poznámka k využití anoikonym při určování historických komunikací [A Remark on the Use of Anoikonyms in Determining Routes of the Past]. *Acta onomastica*, XLIV, Prag, 2003, 7–15.

Ističe važnost analize toponima za utvrđivanje položaja povijesnih puteva i cesta. Saznajemo da nas anojkonimi pritom više obavješćuju o manjim, lokalnim putevima i cestama. Ključna riječ: anojkonimi.

Ghiraldo, Corrado: I toponimi del comune catastale di Gallesano [Toponyms of the Cadastral Municipality of Galizana]. *Atti. Centro di ricerche storiche. Rovigno*, XXXV, Rovinj, 2005, 549–595.

Predstavlja više od 450 toponima katastarske općine Galizane, počrpenih iz usmene predaje, pisanih izvora i raznih istraživačkih radova. Toponimi su donijeti u dijalektnom obliku, zatim slijede opis njihova topografskog položaja te, gdje je bilo moguće, oblici prisutni u raznim rukopisima, godina unosa i šifra rukopisa. U nekim slučajevima nema inačice na dijalektu, jer je zastarjela, nego se prenosi samo oblik iz dokumenta.

Hausner, Isolde: Common nouns and proper names: Alpine toponyms as witnesses of former economic systems and migrations in the East Alps of Austria. U: *Denominando il mondo. Dal nome comune al nome proprio, Quaderni Internazionali di RION 1*, Roma, 2005, 387–396.

Toponimija alpskoga područja. Utjecaj kulturnog leksika i odraz regionalnog identiteta.

Hrvatín, Mira: Ugroženost seoskih lokava [Endangered Ponds in the Villages of Labin Region]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2005, Račice, 2004, 255–257.

Učenici pod vodstvom profesora Srednje škole Mate Blažine Labin utvrdiše stanje lokava na Labinštini i pritom doniješe popis 46 lokava (koje se prethodno bijaše lociralo u okviru projekta „Krške lokve – mreža vodenih staništa“).

Jurić, Ante: Suвремена čiovska toponimija [The Modern Toponymy of Čiovo]. *Čakavska rič*, XXXIII[1–2], Split, 2005, 145–212.

Donosi više od 650 čiovskih toponima te ih sistematizira prema geografskim i sociološkim motivacijama. Najveći dio rada posvećen je leksičkim, dijalektološkim, gramatičkim i semantičkim osobinama čiovske toponimije.

Kapetanić, Niko: Mlinovi na rijeci Ljutoj u Konavlima [Mills on the River Ljuta in Konavle]. *Anali zavoda za povijesne znanosti HAZU*, XLIII, Dubrovnik, 2005, 165–176.

Kapetanović, Amir: Toponimi u hrvatskim „Lucidarima“ [Toponyms in the Croatian „Lucidarii“]. *Folia onomastica Croatica*, XIV, Zagreb, 2005, 1–22.

U radu se navode, klasificiraju i analiziraju toponimi iz poznatih hrv. prijevoda *Lucidara*. Najviše je pažnje posvećeno identifikaciji „tamnih“ toponima, uočavanju veza s predlošcima i razlikama među različitim izvorima.

Керт, Г. М.; Вдовицын, В. Т.: Информационные технологии в исследовании топонимии [Information Technologies in Toponomastic Research]. *Вопросы языкознания*, 2005[3], Moskva, 2005, 102–125.

Ključne riječi: obavjesničke tehnologije, istraživanje toponimije.

Knezović, Pavao: Dubrovačka Gospina svetišta 17. st. prema „Atlas Marianus“ W. Gumppenberga [The 17th Century Marian Sanctuaries of Dubrovnik, as Attested by W. Gumppenberg's „Atlas Marianus“]. *Anali zavoda za povijesne znanosti HAZU*, XLIII, Dubrovnik, 2005, 75–92.

Lazea, Ramona: Toponimi di origine slava in territorio romeno. *Denominando il mondo. Dal nome comune al nome proprio. Quaderni Internazionali di RION 1*, Società Editrice Romana, Roma, 2005, 427–432.

U članku se raspravlja o stoljetnu suživotu Slavena i Rumunja na istome prostoru i o jednoj od posljedica toga suživota: obogaćenju rumunjskoga jezika slavenskim riječima, među kojima su i mnogi toponimi. Što se tiče upravo toponimije, u ovome je prinosu posebna pažnja usmjerena k južnim i jugozapadnim krajevima Rumunjske.

Malić, Dragica: Toponimi, ktetici i etnici u „Žićima svetih otaca“ [Toponymy, Ktetics and Ethnics in „Žića svetih otaca“]. *Folia onomastica Croatica*, XIV, Zagreb, 2005, 23–36.

U *Žićima svetih otaca* uglavnom se pojavljuju poznati toponimi, ktetici i etnici, dok se manje znani ili posve nepoznati izostavljaju. Zamijenjeni su neodređenim formulacijama, npr: *niki grad, niko misto, kadi užaše, kadi biše* itd

Mandić, Živko: Hrvatska imena naseljenih mjesta u Madžarskoj [Croatian Names of Inhabited Places in Hungary]. *Folia onomastica Croatica*, XIV, Zagreb, 2005, 37–128.

Prema autoru Hrvati su 925 naselja u Madžarskoj, većinom nehrvatskih, nazivali ili i danas nazivaju svojim imenom.

Peričić, Šime: Prilog poznavanju stonske solane [A Contribution to Knowing the Saltworks of Ston]. *Anali zavoda za povijesne znanosti HAZU*, XLIII, Dubrovnik, 2005, 139–163.

Pohl, Heinz Dieter: Die *Slavia submersa* in Österreich: Ein Überblick und Versuch einer Neubewertung [The *Slavia submersa* in Austria: An Overview and Attempt of a Reevaluation]. *Linguistica*, XLV, Ljubljana, 2005, 129–151.

Iscrpno popisuje toponime (i poneke povijesno zasvjedočene antroponime te apelative) što pripadaju slavenskom („karantanskom“) jezičnom supstratu na istoku i jugu Austrije. Glasovne promjene nastale pri preuzimanju u drugi jezični sustav pomno oprimjeruje. Smatra da je u Austriji, i šire od Koruške, u srednjem vijeku „vladala močno razširjena slovansko–nemška jezikovna mešanica“.

Schweickard, Wolfgang: L'articolo „Ragusa“ nel Deonomasticon Italicum (DI) e problemi del passaggio da nome comune a nome proprio. U: *Denominando il mondo. Dal nome comune al nome proprio. Quaderni Internazionali di RION* 1, Società Editrice Romana, Roma, 2005, 311–320.

Autor u prvome dijelu daje osnovne podatke o usustavljenosti DI-ja, a u drugome raščlanjuje problem na koji se nailazi pri analizi prijelaza apelativa u vlastito ime, ili etnika u toponim. Slučaj oprimjeruje člankom „Ragusa“ iz DI-ja.

Skračić, Vladimir: Kòrnati i Kurnàti [The Names of an Island: Kòrnati and Kurnàti]. *Čakavska rič*, XXX[1–2], Split, 2002, 63–79.

Dok su imena velikih i naseljenih otoka drevna, imena malih, a osobito nenaseljenih otoka češće su se mijenjala pa i zamjenjivala. Ime, etnik i ktetik kornatskih otoka danas su očuvani u porabi u svojim dvama osnovnim oblicima: *Kòrnati*, **Kòrnātār* i *kòrnatskī* te *Kurnàti*, *Kurnātār* i *kurnàskī*. Autor objašnjava razloge ove dvojne upotrebe te se zalaže da se stanje ovakvo kakvo jest održi. Na kraju donosi pregled svih etnika i ktetika koji su danas u porabi.

Skračić, Vladimir: Réappellativisation des toponymes. U: *Denominando il mondo. Dal nome comune al nome proprio. Quaderni Internazionali di RION* 1, Società Editrice Romana, Roma, 2005, 337–344.

Članak analizira značajku jadranske toponimije koja se sastoji u tome što se na razmjerno malenu prostoru imena malih otoka i obalnih geoloških oblika često ponavljaju. U takvu kontekstu dolazi i do reapelativizacije pojedinih toponima, što autor oprimjeruje imenom stijene/apelativom Kalahatin/kalahatin te imenom poluotoka/apelativom Lonča/lonča.

Šimunović, Petar: *Toponimija hrvatskoga jadranskoga prostora*. [The Toponymy of the Croatian Coast]. Golden marketing – Tehnička knjiga, Zagreb, 2005, 318 str.

Drugo izdanje jednog od temeljnih djela hrvatske toponomastike.

Šimunović, Petar: Metaforičnost u toponimiji zadarsko-šibenskih otoka [Metaphorics in the Toponymy of the Islands Close to the Towns of Zadar and Šibenik]. *Čakavska rič*, XXX[1–2], Split, 2002, 55–63.

Pokazuje ulogu i proširenost metafore na našem najrazvedenijem otočju, Kor-

natima, na kojima morfološki oblici nude velike mogućnosti perceptivnog imenovanja. „Gotovo ni u jednom imenu nije toliko odlika označenog sadržano u označitelju kao u imenskoj metafori.“

Krško, Jaromír: Projekt spracovanja hydronymie Slovenska [Processing the Hydronymy of Slovakia]. *Acta onomastica*, XLV, Prag, 2004, 18–28.

Govori o povijesti projekta *Hydronymia Europaea* te objavljuje o istraživanjima u Slovačkoj. Predstavlja najvažnije metodološke koncepte za obradu hidronima. Usredotočuje se na analizu mikrostrukturnih odnosa koji se zapažaju pri obradi hidronimijskog materijala sa široka područja. Ključne riječi: *Hydronymia Slovaciae*.

Lachin, Maria Teresa; Rosada, Guido: Le vignette *Ad Aquas* nella Tabula Peutingeriana: Il caso di *Quaeri* in Istria [*Ad Aquas* Signs on the Tabula Peutingeriana: The Case of *Quaeri* in Istria]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 247–254.

Raspravljaju o toponimu *Quaeri* u Istri, spomenutu na Tabuli Peutingeriani, kao o mogućem termalnom kompleksu uz tok rijeke Rižane.

Pulević, Vukić; Novica Samardžić: *Fitonimi i zoonimi u toponimiji Crne Gore*. [Phytonyms and zoonyms in toponymy of Montenegro]. Dukljanska akademija nauka i umjetnosti, Podgorica, 2003.

OSTALA IMENA / OTHER NAMES

Brendler, Andrea; Iodice, Francesco: Interview mit Raffaele La Capria über Namen [An Interview with Raffaele La Capria on Names]. *Acta onomastica*, XLVI, Prag, 2005, 7–18.

Šesti u seriji intervjua s talijanskim piscima usredotočenih na nadijevanje imena književnim likovima. Svrha serije je da dopuni posredni pristup istraživanju nadijevanja imena neposrednim ispitivanjem nadjevača. Krajem serije uslijedit će opći zaključci o dotičnim tendencijama u suvremenih pisaca. Ovaj se razgovor zbio u Rimu 19. rujna 2003. Ključne riječi: književno nadijevanje imena.

Brendler, Silvio: Isonymie vs. Homonymie [Isonymy vs. Homonymy]. *Acta onomastica*, XLVI, Prag, 2005, 18–22.

Određuje i oprimjeruje koncept izonimije i homonimije. Istražuje njihov odnos. U zaključku kaže da je izonimija pankronijska, a homonimija sinkronijska, te da se međusobno isključuju. Ključne riječi: izonimija, homonimija.

Vuković, Siniša: Fitonimija i zoonimija Selaca [Phytonymy and Zoonymy in the Village of Selca]. *Čakavska rič*, XXX[1–2], Split, 2002, 475–505.

Donosi rječničku građu koja tumači selačko biljno i životinjsko nazivlje. Registrirano je 258 biljnih i 244 životinjske vrste.

GRANIČNA ONOMASTIČKA PODRUČJA I SRODNE DISCIPLINE /
RELATED DISCIPLINES

Ančić, Mladen: Kasnosrednjovjekovni Stolac [The Town of Stolac in the Late Middle Ages]. *Povijesni prilozi*, XXIX, g. XXIV, Zagreb, 2005, 41–59.

Autor razmatra slabo poznatu srednjovjekovnu povijest rečenoga naselja u doba osmanskih osvajanja s početka 70-ih godina XV. stoljeća. Svoje zaključke temelji na osnovi suvremenih dubrovačkih vrela i prvoga otomanskog popisa tih krajeva iz sredine 70-ih godina istoga stoljeća.

Arheološka baština otoka Brača [Archaeological Heritage of the Island of Brač]. Brački zbornik, knj. XXI, Brački zbornik d.o.o, Supetar, 2004.

Bogat izvor svekolikih podataka o otoku.

Babić, Ivo: Počeci trogirskog predgrađa u Pasikama [The Beginnings of a Trogir Suburb in Pasike Area]. *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, XXXIX, Split, 2001/02, 123–149.

Razmatra početke rečenoga trogirskog predgrađa, koji padaju u rano XIII. stoljeće. Uz položaj, značaj, parcelaciju i sl. zemljišta koje nastaje planski, nasipanjem, obrađuje i s njim povezane toponime: Pasike i Obrov (i omiški Fošal).

Baničević, Božo: Vizitacija apostolskog vizitatora Augustina Valiera župe Blato godine 1579. [The 1579 Visitation of the Parish of Blato by Apostolic Visitor Augustin Valier]. *Blato do kraja XVIII. stoljeća*, zbornik radova znanstvenog skupa održanog 2004. u Blatu, knj. II, HAZU – Općina Blato, Blato, 2004, 87–118.

Opisuje posjet Augustina Valiera, veronskog nadbiskupa, koji je iznio iscrpan prikaz očuvanosti župnih crkava na otoku Korčuli u XVI. stoljeću. Popisao je crkvene inventare i dao upute za vođenje matičnih knjiga u gradu Korčuli i u selima. Donosi cjelokupan latinski tekst vizitacije.

Bedić, Marko: Srednjovjekovna utvrda Garić-grad [The Mediaeval Fortress Garić-grad]. *Kaj*, XXXVIII[3], Zagreb, 2005, 75–93.

Donosi geografski i povijesni opis Garić-grada i njegova područja uključujući i obavijesti o tamošnjim arheološkim iskapanjima. Ključne riječi: Garić-grad, županija Somogy, promjene vlasnika, garički pećnjaci.

Benčić, Gaetano; Malaguti, Chiara; Riavez, Pietro: Torre Vecchia. Elementi per un progetto archeologico [Stari Tar: Elements for an Archaeological Project]. *Atti. Centro di ricerche storiche. Rovigno*, XXXV, Rovinj, 2005, 51–83.

Govoreći o istarskome Starom Taru u srednjem vijeku, među ostalim spominje i lokalnu predaju povezanu s nazivima obližnje šume: Tarovez, Terovez ili Cerovet (str. 58).

Bertoša, Slaven: Istočnojadranski prostor i kruženje ljudi: primjeri naseljavanja iz srednje Dalmacije u Puli (XVII–XIX. st.) [The Eastern Adriatic Belt and the Circulation of People: Examples of Migrations from Central Dalmatia to Pula (17th to 19th Century)]. *Croatica Christiana periodica*, XXIX(55), Zagreb, 2005, 97–114.

Ključne riječi: Istra, srednja Dalmacija, Pula, migracije, matične knjige, demografija.

Bertoša, Slaven: Mletačko-austrijska granica u dolini rijeke Raše koncem XVIII. stoljeća [Venetian-Austrian Border in the Valley of the River Raša at the End of the 18th Century]. *Historijski zbornik*, LVIII, Zagreb, 2005, 61–75.

Raščlanjuje stanje na mletačko-austrijskoj granici u dolini rijeke Raše i njezinoj okolini koncem XVIII. stoljeća. Posebice opisuje lokalitet Pisak, na kojemu su početkom XVII. stoljeća postojala solna polja, a uzgajale su se i ribe. Ondje se nalazila i stara crkva Majke Božje Snježne, mjesto svečanosti o blagdanu 5. kolovoza. Navodi primjere iz izvorne građe (iz venecijanskoga Državnog arhiva i zagrebačkog Arhiva HAZU).

Beusan, Mario: Dvor Trakošćan – od feudalne utvrde do rezidencije grofova Drašković [The Trakošćan Castle – from a Feudal Fortress to the Noble Residence of Counts Drašković]. *Kaj*, XXXVIII[4–5], Zagreb, 2005, 119–135.

Opisuje burg-dvor Trakošćan i neposredni okoliš kao kulturno-povijesni spomenik i prirodan pejzažni ambijent. Uz urbanističko-arhitektonske i muzeološke podatke donosi i prikaz povijesnog razvoja te prijedlog etimologije imena Trakošćan.

Bjeletić, Marta: Južnoslovenska leksika u balkanskom kontekstu. Leksička porodica imenice *hala* [South Slavic Vocabulary in Balkan Context. The Lexical Family of the Noun *hala*]. *Balkanica*, XXXIV, Beograd, 2003, 143–157.

Blažeka, Đuro: Govor Praporčana [The Idiom of the Village of Praporčan]. *Kaj*, XXXVIII[3], Zagreb, 2005, 33–47.

Ključne riječi: gornji poddijalekt međimurskoga dijalekta, govor Praporčana, temeljni fonološki i morfološki opis, rječnik odabranih leksema. Spomenuti rječnik vrlo je bogat i precizan, zanimljiv i onomastičaru.

Božanić, Joško: Viški facendijer. Prilog istraživanju leksika otoka Visa [A Collection of Folk Tales from the Island of Vis: A Contribution to Vis Vocabulary Research]. *Čakavska rič*, XXX[1–2], Split, 2002, 177–333.

Predstavlja 60 facendi, skupljenih od 1968. do danas. Autor, kao i u ostalim svojim radovima (čiji je popis uključen u popis literature na kraju članka), uz literarne tekstove prilaže i onomastičarima zanimljiv iscrpan glosar.

Brković, Milko: Nekoliko neobjavljenih isprava poljičkoga *kančilira* Marka Barića [Several Unpublished Documents of *kančilir* Marko Barić from Poljica]. *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, XLVI, Zagreb – Zadar, 2004, 269–306.

Kančilir ili pisar, poljički knez, a potom i veliki knez Poljica Marko Barić sredinom XVIII. stoljeća svojom je rukom na bosanici napisao ili bio destinator niza poljičkih isprava raznovrsnog sadržaja. U ovom je radu kronološki te transkribirano na latinicu donijeto 14 njegovih isprava, nepoznatih javnosti. Priloženi su i faksimili izvornika.

Brković, Milko: Zadarsko-poljičke isprave iz XVIII. stoljeća [The 18th Century Documents Written in Zadar and Poljica]. *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, XLVII, Zagreb – Zadar, 2005, 247–289.

Donosi i obrađuje 17 originalnih isprava iz XVIII. stoljeća. Većina ih je pisana u Zadru, a sve se odnose na Poljičku Republiku koja je u to doba pod mletačkom vlašću, odnosno pod mletačkim generalnim providurom za Dalmaciju i Albaniju sa sjedištem u Zadru.

Budicin, Marino: Il gruppo forestale «S. Marco-Corneria» nel piano di assestamento per il decennio 1933–1942. Contributo alla conoscenza delle sue vicende storiche [Sveti Marko-Corneria Forest Tract in the Arrangement Plan for the Period 1933–1942. A Contribution to Knowing Its History]. *Atti. Centro di ricerche storiche. Rovigno*, XXXV, Rovinj, 2005, 499–549.

Iako se iz spomenutog plana donose tek poglavlja zanimljiva s povijesnoga i društveno-gospodarskog gledišta, ovaj je izvor o rečenim šumama svakako interesantan i toponomastičarima. Člankom se inače zaokružuje objavljivanje planova uređenja triju najvažnijih istarskih šumskih dobara (u prethodnim su brojevima časopisa objavljeni oni što se tiču šuma Lim – Vidorna i *Lisignamoro* – Šijana).

Buršić-Matijašić, Klara: Uloga vode u prapovijesnom naseljavanju Istre [The Role of Water in the Settlement of Istria in Prehistory]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 195–207.

Govori o neraskidivoj vezi između pitke vode i osnivanja naselja, na primjeru istarskih pretpovijesnih arheoloških lokaliteta.

Buzov, Marija: Siscia – grad na tri rijeke [Siscia – a Town upon Three Rivers]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 177–194.

Prikuplja podatke o siscijskom vodovodu do kojih se došlo zahvaljujući zaštitnim istraživanjima na području grada Siska. Osvrće se i na strateško-prometnu ulogu doline Save, s posebnim naglaskom na Sisciji.

Ćosić, Stjepan; Vekarić, Nenad: *Dubrovačka vlastela između roda i države: salamankezi i sorbonezi* [Dubrovnik Gentry between the Family and the

State: the Salamanchese and the Sorbonnese]. Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, Dubrovnik, 2005.

Knjiga, građena na izvornim, arhivskim faktima, na minuciozan, studiozan način predstavlja dubrovačku vlastelu sa stajališta međusobnih odnosa u sklopu toga vladajućeg društvenog sloja. Sadrži i velik broj tablica o vlastelinskim rodovima i vlastelinskim *casatama*.

Ćus-Rukonić, Jasminka: Izvori pitke vode u okolici Osora [Potable Water Springs in the Environs of Osor]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 91–96.

Kartira izvore pitke vode u okolici grada Osora, raspravljajući o mogućem načinu opskrbe Osora pitkom vodom tijekom antike i srednjeg vijeka.

Ćuzela, Josip: *Šibenski fortifikacijski sustav* [Šibenik Fortification System]. Gradska knjižnica Juraj Šižgorić, Šibenik, 2005, 122 str.

Pet poglavlja knjige nosi naslove: Uvod, Građa za poznavanje šibenskoga fortifikacijskog sustava, Tvrđava Sv. Mihovila, Pomorska utvrda Sv. Nikole, Šibenska utvrđenja u XVII. stoljeću. Popraćeno starim kartama, tlocrtima, modernim fotografijama...

Čavrak, Vladimir: *Vojni komunitet Petrinja kao gospodarsko i prosvjetno kulturno središte Banske krajine (1777–1871.)* [Petrinja and Its Military Headquarters as the Economic, Cultural and Educational Centre of Banska Krajina (1777–1871)]. Državni arhiv u Sisku, Sisak, 2003, 524 str+mnogi prilozi.

Od šest poglavlja izdvajamo prvo (o osnutku, ustroju i razvitku Vojnog komuniteta Petrinja od 1777. do 1871.) i treće (opsežno gradivo o razvitku stanovništva i gospodarskih odnosa).

Čeh, Jožica: Barve in njihova simbolika v kulturi in jeziku [Colours and Their Symbolics in Culture and Language]. *Jeziškoslovni zapiski*, XI[2], Ljubljana, 2005, 89–105.

Semiotički određuje simbol, predstavlja ulogu boja u kulturi i jeziku te analizira simboliku boja u različitim kulturnim semiotičkim sustavima i frazemima. Razlučuje doslovnu, metaforičku i simboličku ulogu boja.

Čerpinko, Ivan: Prilozi za istraživanje migracija du(d)ljepških Hrvata [Contributions to the Research of the Migrations of Dudlebian Croats]. *Kaj*, XXXVIII[1–2], Zagreb, 2005, 151–165.

Istraživši podrijetlo svoje obitelji autor razlaže kako mu prezime potječe iz Ptujске doline, kamo su prije otprilike tisuću godina doselili du(d)ljepški Hrvati. Oni se pak prepoznaju po prezimenu s (ukrajinskim) nastavačnim morfeom *-enkol/-inko*. U razglabanju se dotiče i vremena kad su hrv. plemena obitala na širokim istočnoeuropskim prostorima. Ključne riječi: Zlogonje, Velika Karantanija, Draškovići, dudljepški Hrvati, etnogeneza prezimena.

Čoralić, Lovorka: Hrvatska zajednica na području današnje crnogorske obale u hrvatskoj historiografiji [Croatian Community on the Nowadays Montenegrin Coast in Croatian Historiography]. *Društvena istraživanja*, XIV[4/5 = 78/79], Zagreb, 2005, 645–663.

Upozorava na posebnosti povijesnoga razvoja pojedinih dijelova današnje crnogorske obale, a koje su bile od presudne važnosti za očuvanje povijesnoga i kulturnog naslijeđa Hrvata koji ondje žive. Predstavlja stanje u historiografiji, stupanj obrađenosti prošlosti područja od Boke do Bojane.

de Diversis, Filip: *Opis slavnoga grada Dubrovnika* [Description of the Glorious Town of Dubrovnik]. Predgovor, transkripcija i prijevod s latinskog: Zdenka Janeković-Römer. Dom i svijet, Zagreb, 2004, 216 str.

Dokić, Maja R: Denominations of «Squill» in the Balkan Languages. *Balkanica*, XXXIV, Beograd, 2003, 189–203.

Đukić, Zlatko: Povijesno značenje starog Brseča (sažetak) [Historical Importance of the Old Brseč (A Summary)]. *Mošćenički zbornik*, II, Mošćenice, 2005.

Džin, Kristina: Rimske terme u Istri [Roman Thermae in Istria]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 209–217.

Daje pregled istraženih rimskih termalnih kompleksa na području Istre.

Erceg, Ivan: Pregled pučanstva i njegova gospodarskog stanja u Dalmaciji i Boki kotorskoj (1805/06.) [A Survey of the Population and Its Economic Situation in Dalmatia and Boka kotorska (1805/06)]. *Acta historico-oeconomica*, XXX–XXXI(2003/04.), Zagreb, 2004, 13–31.

U prilogu korisne tablice, pogotovo one s podacima o kaštelima, poljima, vjeroispovijesti stanovništva itd.

Fadić, Ivo: Nekropola Caske [Necropolis in Caska]. *Obavijesti*, XXXVII[3], Zagreb, 2005, 97–106.

Rad od ponajprije arheološkog interesa. Javlja se međutim i misao da antičku *Cissu*, koju i Plinije spominje u svom *Prirodopisu*, najvjerojatnije valja ubicirati u Caskoj.

Faber, Aleksandra: Cezarova flota i izvori kod Krčkog mosta [Caesar's Fleet and the Springs around the Krk Bridge]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 277–288.

Opisuje ranorimske utvrde i luku u uvali Voz na Krku i raspravlja o mogućnosti da se upravo u toj uvali odvijala bitka *Ad Curici portum* iz Cezarovih *Gradanskih ratova*. Osvrće se i na problem opskrbe pitkom vodom, neophodne za stacioniranje većeg broja vojnika.

Fadić, Ivo: Zdenci antičkog Jadera [Fountains of Zadar in Antiquity]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 263–276.

Prikazuje nalaze bunara koji su iskopani i korišteni za postojanja antičkog Jadera. Autor na temelju rezultata istraživanja zaključuje kako ondašnji vodovod nije mogao u potpunosti zadovoljavati potrebu za pitkom vodom, već da su građani na području grada morali kopati i bunare. Brojne ilustracije kojima je rad opremljen bunare prikazuju i kao vrijedne zatvorene arheološke cjeline, zbog čega oni postaju nalazima važnim za utvrđivanje jaderske kronologije.

Filipi, Goran: Istrorumunjske etimologije II: istrorumunjske posuđenice u istarskim čakavskim govorima Brguda i Čepića [Istro-Romanian Etymologies II: Istro-Romanian Loanwords in Istrian Čakavian Idioms of Brgud and Čepić]. *Čakavska rič*, XXX[1–2], Split, 2002, 159–177.

Razmatra 12 posuđenica iz istrorumunjskoga u čakavskim govorima Čepića i Brguda, uvrštenih u IRLA. To su: *kərnät, kərpūčka, kərpūša, kòlub, pòd, pòp, prelög, putič, rəm, splīra, tūrica, vəkul, žāma, žāna*.

Garanjin, Ivan Luka: *Reforma Dalmacije: ekonomsko-politička razmišljanja* [Reforms in Dalmatia: Economic and Politic Considerations]. Preveli Katarina Hraste i Josip Posedel; priredila Danica Božić-Bužančić. Dom i svijet – Biblioteka „Hrvatska ekonomska misao“ Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2004, 167 str.

Donosi i nekoliko statističkih pregleda s podacima o žiteljstvu Dalmacije, o gradovima, selima i utvrdama, o količini i vrstama agrarnih površina.

Girardi-Jurkić, Vesna: *Kultovi u procesu romanizacije antičke Istre* [Cults in the Process of Romanization of the Ancient Istria]. Duhovna kultura antičke Istre, knj. I, Školska knjiga, Zagreb, 2005, 297 str.+mnogobrojne ilustracije.

Svojoj iscrpnoj studiji o kultovima tijekom dugih razdoblja istarske povijesti autorica pridodaje opsežnu bibliografiju i kazala osobnih imena, božanstava i zemljopisnih imena.

Glavičić, Miroslav: Epigrafski podaci o korištenju vode u Liburniji [Epigraphic Data on the Use of Water in Liburnia]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 83–89.

Prikazuje epigrafske spomenike koji svjedoče o potrebi i brizi za osiguravanjem pitke vode u rimskim gradovima Liburnije.

Gračanin, Hrvoje: Ilirik u Marcellinovoj kronici – Kronika komesa Marcelina kao izvor za društvenu i gospodarsku povijest te ekohistoriju kasnoantičkog oblika [Illyricum in Marcellinus' Chronicle – The Chronicle of Count Marcellinus as a Source for Social and Economic History and Ecohistory of Late Mediaeval Forms]. *Ekonomska i ekohistorija*, god. I, br. I, Zagreb – Samobor, 2005, 9–36.

Raščlanjujući Kroniku komes Marcelina iz VI. stoljeća opisuje društvene i gospodarske prilike na prostoru Ilirika. Raspravlja o događajima u svezi s „balkan-

skim“ narodima Hunima, Ostrogotima, Bugarima i Slavenima.

Heka, Ladislav: *Povijest Hrvata Dalmatina u Segedinu* [History of Dalmatini Croats in Szeged, Hungary]. Croatica – Frankovits és Társa kiadó Bt, Budimpešta – Pečuh, 2004.

Ključne riječi: Hrvati u Madžarskoj, (sub)etnička imena, razveden etnički arhipelag, asimilacija.

Holjevac, Željko: Hrvati u zapadnoj Madžarskoj 1828. godine: društvena struktura i gospodarska stvarnost [Croats in Western Hungary in the Year 1828: Their Social Structure and Economic Reality]. *Društvena istraživanja*, XIV[4/5 = 78/79], Zagreb, 2005, 691–705.

Iznosi osnovne podatke o društvenim prilikama i gospodarskom životu u naseljima Gradišćanskih Hrvata na tlu današnje zapadne Madžarske, prema zemaljskom popisu iz 1828. Riječ je o 14 suvremenih naselja: Petrovo Selo, Hrvatske Šice, Gornji Čatar, Narda, Temerje, Hrvatski Židan, Prisika, Plajgor, Unda, Koljnof, Vedešin, Umok, Kemlja i Bizonja. Predmet popisa bili su ljudi, kuće i okućnice, urod žita, livade, vinogradi, voćnjaci, krupna i sitna stoka, te šume i gostionice.

Holjevac, Željko: Naselja Gradišćanskih Hrvata u zapadnoj Madžarskoj na katastarskim planovima iz 1857. godine [Gradišće Croats' Settlements in Western Hungary on the Cadastral Plans from the Year 1857]. *Ekonomska i ekohistorija*, god. I, br. I, Zagreb – Samobor, 2005, 63–84.

Donosi prikaz današnjih naselja Gradišćanskih Hrvata u zapadnoj Madžarskoj na katastarskim planovima s polovine XIX. stoljeća. Pritom ističe važnost rečenih planova za društvenu i gospodarsku povijest.

Holjevac, Željko: Lički i primorski Bunjevci [The Bunjevci Clans in Lika and Primorje Region, Croatia]. *Hrvatska revija*, V[3], Zagreb, 2005, 61–67.

Rekapitulacija osnovnih spoznaja.

Iskra-Janošić, Ivana: *Vinkovci u antici i srednjem vijeku* [The Town of Vinkovci in Antiquity and Middle Ages]. Gradski muzej Vinkovci, Vinkovci, 2005, 50 str+28 slika i 4 karte.

Gradski muzej Vinkovci začetnik je ideje i nakladnik edicije knjiga o Vinkovcima koja bi na znanstveni i popularni način prikazala prošlost grada; ova je knjiga prva u nizu. Valja spomenuti da autorica, iskusna arheologinja, kao posebnu temu sustavno obrazlaže i ime *Cibalae*.

Ivanišević, Milan: Nestajanje najstarijega hrvatskog franjevačkog mjesta u Trogiru [The Oldest Franciscan Community in Croatia: A Monastery in Trogir]. *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, XXXIX, Split, 2001/02, 149–185.

Usporedbom izvješća o pohodima trogirskoj biskupiji iz 1579, 1603, 1625, 1631.

i 1647. s katastarskim podacima iz 1830. i 1831. potvrđeno je postojanje triju franjevačkih mjesta u Trogiru, od kojih je najstarije iz godine 1214. u Trogirskom polju, na sjecištu antičkog kardina i dekumana. Radi se o najstarijem franjevačkom mjestu izvan Italije. Spominje se nekoliko toponima, od kojih je posebice zanimljiv Drid.

Ivetac, Just: Crtači istarskih gradova [Draughtsmen of Istrian Towns]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2005, Račice, 2004, 185–188.

Govori o tome kako su precizni Valvazor, kontroverzni Prospero Petronio i vrijedni Dario Alberi opisivali i risali istarske gradove te upućuje na njihova zanimljiva djela.

Jakovljević, Božo: Mlinovi i stupe na Mirni [Mills and Washing Places on the River Mirna]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2005, Račice, 2004, 149–153.

Govori o vodenicama na Mirni, kojih je nekad bilo 60-ak, najviše kod Sv. Ivana, u Kotlima na Rečini i na Bračani kod naselja Mlini. Navodi hidronime, ali i lokalne apelative iz područja vodeničarstva-mlinarstva.

Janakievski, Tome: Heraclea Lyncestis i voda [Heraclea Lyncestis and Water]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 255–261.

Donosi podatke o nalazima vodovoda, termalnih kompleksa i nimfeja toga odlično očuvanog antičkog grada.

Jelinčić, Jakov: *Na postirskim vrelima* [Reference Documents for the Village of Postira on the Island of Brač]. Župni ured Sv. Ivana Krstitelja u Postirima i Općina Postira, Postira, 2004, 319 str.

Raščlanjuje matične knjige svoga rodnog mjesta, Postira na Braču. Glavni tekst (str. 7–106.), preslik izvornika (str. 107–278.).

Juran, Kristijan: Kad i u kojim povijesnim okolnostima Murterani i Betinjani dolaze na Kornate? [When and in Which Historical Circumstances Did the Inhabitants of Murter and Betina Start to Come to Kornati Islands?]. *Povijesni prilozi*, XXVIII, g. XXIV, Zagreb, 2005, 135–153.

Raščlambom pojedinih prezimena autor daje oštroman uvid u odsječak otočne povijesti, u odjeljku naslovljenom «Otok Murter pogledom izvana: tursko-mletačko susjedstvo». Ključne riječi: Kornati, Murter, Betina, pastiri, pašnjaci, XVII. stoljeće, Kandijski rat.

Kajkavci Vedešina i Umoka. Zbornik radova regionalne konferencije [Kajkavians of the Villages of Vedešin and Umok. Proceedings of a Regional Conference]. Croatica, Budimpešta, 2004, 160 str.

Zbornik donosi radove istraživača koji su sudjelovali na tematskom skupu, priređenu u Koljnofu u studenom 2001. godine. Predavači su na skupu izlagali o povijesti i kajkavskom narječju iz dvaju sela na području Nežiderskog jezera, kamo su Hrvati, po zapovijedi mađarsko-hrvatskog velikaša Tome Nadaždija, odlazeći sa slavonskih vlastelinstava Međurić i Kraljeva Velika, doseli-

li u XVI. st. i gdje su svoj jezik očuvali do danas. Radovi se u zborniku donose sljedećim redom: **István Nyomárkay**: Gradišćanskohrvatske isprave iz XVII. stoljeća [Gradišće-Croatian 17th Century Documents] (9–15). **Peter Houtzagers**: O razvitku govora Hedešina i Homoka [On the Development of the Hedešin and Homok Idiom] (15–37). **Željko Holjevac**: Prilike u Vedešinu i Umoku od sredine XVIII. do sredine XIX. stoljeća [The Villages of Vedešin and Umok from the Mid 18th to the Mid 19th Century] (37–63). **Đuro Vidmarović**: Kada je hrvatski ban Toma Nadaždi svoje podložnike iz vlastelinstva Velika i Međurić – današnja zapadna Slavonija – preselio u zapadnu Ugarsku? [When Did Croatian Ban Toma Nadaždi Relocate His Serfs from the Velika and Međurić Manors, Today's Western Slavonia, to Western Mediaeval Hungary?] (63–73). **Anđela Frančić**: Prezimena u Vedešinu i Umoku 1728–1848. [Family Names in Vedešin and Umok from 1728 to 1848] (73–93). **Sanja Vuilić**: Imeničke tvorenice u umočkom i vedešinskom govoru [Nominal Derivatives in the Umok and Vedešin Idiom] (93–101). **Robert Hajszan**: Prezimena na vlastelinstvima Međurić i Kraljeva Velika [Family Names on Međurić and Kraljeva Velika Manors] (101–115). **Mijo Lončarić**: Porijeklo kajkavaca u Vedešinu i Umoku [The Origin of Vedešin and Umok Kajkavians] (115–127). **Miroslav Vuk**: Svećenik Pavao Horvath, pjesnik iz naroda i za narod [Priest Pavao Horvath – A Folk Poet for the Folk] (127–137). **Nikola Benčić**: Kajkavski sljedi u kulturi i jeziku Gradišćanskih Hrvatov [Kajkavian Heritage in the Culture and Language of Gradišće-Croatians] (137–157).

Katić-Piljušić, Mirisa: Rukopisna ostavština bilježnika i povjesničara Marka Laura Ruića [Manuscript Legacy of Notary and Historian Marko Lauro Ruić]. *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru, XLVI, Zagreb – Zadar, 2004, 307–324.*

Iscrpan pregled rukopisne ostavštine osamnaestostoljetnog bilježnika, prepisivača, prevoditelja i povjesničara Marka Laura Ruića, najpoznatijeg notara s otoka Paga.

Kocheva-Lefedzhieva, Ana: Archaic Lexemes for „Taxes and Duties“ with *-ина/-нина* Suffixes in the Bulgarian Dialects. *Български език, LI[2], Sofija, 2005, 46–54.*

Kolić Klikić, Vesna: Kordunaši u novogradiškom kraju [People from Kordun in the Region of Nova Gradiška]. *Etnološka tribina, XXVI(vol.33), Zagreb, 2003, 107–129.*

Korčinski, Orest: Kulturna središta ljetopisnih Hrvata od IX. do XIV. stoljeća u okolici gradine Stiljsko u Ukrajini [Cult Centres of Croats from the 9th to the 14th Century in the Environs of the Ruin of Stiljsko, Ukraine]. *Croatica Christiana periodica, XXVIII(54), Zagreb, 2004, 1–7.*

Prikazuje trenutni stupanj arheoloških istraživanja u selu Stiljsko, koja otkrivaju novu sliku o ranosrednjovjekovnoj prošlosti toga kraja. Ističe da je gradina

u IX. stoljeću pripadala istočnokarpatkim Hrvatima i bila jedna od najvećih i najsnažnije utvrđenih na tom području.

Kotruljević, Benedikt: O plovidbi. „Benedicti de Cotrullis Equitis ad Inclitum Senatam Venetorum De Navigatione Liber“ [On Navigation. „Benedicti de Cotrullis Equitis ad Inclitum Senatam Venetorum De Navigatione Liber“]. Priredio Damir Salopek, u: *Hrvatska književna baština*, knjiga II, Ex libris, Zagreb, 2003, 15–129.

Novopronađen spis koji, iako necjelovit, broji 101 tiskanu stranicu. Među ostalim, pojedinačni prikazi čak 40 mora. Vrlo opširno o onovremenoj plovidbi!

Kovačec, Deana: Stanje stanovništva u Trstu i njegovoj užoj okolici 1776. godine [The Population of the Town of Trieste and Its Vicinity in the Year 1776]. *Acta historico-oeconomica*, XXX–XXXI(2003/04.), Zagreb, 2004, 31–35.

Kurtović, Esad: Pljačke i nasilja Dobrovojevića, ljudi vojvode Sandalja Hranića s prostora Vrsinja [Pillages and Acts of Violence of Dobrovojevići, Men of Duke Sandalj Hranić, Coming from Vrsinj]. *Godišnjak Centra za balkanološka ispitivanja ANUBiH*, XXXIV(32), 269–291.

Na temelju prikupljenog materijala iz Državnog arhiva u Dubrovniku, zasad jedinoga relevantnog izvorišta koje pruža podatke o Dobrovojevićima, proširuje dosadašnju sliku o tom rodu. Najvećma opisuje njihovu ulogu u Konavoskom ratu (1430–1433.), pritom se držeci povijesnih izvora iz kojih crpi i donosi mnoga imena pojedinaca.

Kužić, Krešimir: Leksik i grafija u testamentima iz Kaštela na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće [Vocabulary and Orthography in the Testaments Written in Kaštela at the Turn of the 18th Century]. *Čakavska rič*, XXXII[2], Split, 2004, 203–253.

Analizira 17 oporuka s posebnim osvrtom na leksik i grafiju, obrazlaže pojavu i razloge prihvaćanja talijanizama i turcizama. U prilogu donosi poman prijepis oporuka, u kojima se susrećemo s brojnim antroponimima i nešto toponima. Ključne riječi: Kaštela, oporuke, tuđice, grafija.

Loma, Aleksandar: Some Traces of Interlinguistic Contacts in the Central Balkan Mountains. *Balkanica*, XXXIV, Beograd, 2003, 97–105.

Maček, Pavao: Rod Mikulića od Brokunovca – pregled rodoslovlja [Genealogy of Mikulić Family, Originating from Brokunovec]. *Kaj*, XXXVIII[6], Zagreb, 2005, 71–91.

Rad se temelji na opsežnu kritičkom rodoslovlju obitelji (od istoga autora, u pripremi za tisak), koja pripada vrlo staru autohtonom hrv. plemstvu. Ovdje se iznosi tek pregled rezultata istraživanja, s priloženom osnovom njihova rodoslovnog stabla. Ključne riječi: hrv. plemstvo, rodoslovlje, Moravče, Brokunovec (Brokunjevec), Mikulići.

Mańczak, Witold: Origine du vieux slave [The Origin of Old Slavic]. *Linguistica*, XLV, Ljubljana, 2005, 121–129.

U kraćem članku propituje dosadašnje pretpostavke o ishodištu crkvenoslavenskog te zauzima gledište prema kojemu je istina u sredini: crkvenoslavenski bi tvorio „kompromis“ među makedonsko-bugarskim i moravsko-panonskim govorima.

Marčec, Snježana Marija; Jašo, Marta; Strčić, Petar: *Bratovštinska knjiga Sv. Antuna Padovanskog iz Krasa (Dobrinjština, otok Krk), glagoljski rukopis (1666–1669.) 1742–1807. 1. svezak* [Book of Anthony of Padua Fraternity in the Village of Kras (Dobrinj Region, Island of Krk), a Glagolitic Manuscript (1666–1669) 1742–1807. 1st Vol.]. Krčki zbornik Povijesnog društva otoka Krka, knj. XLIX (XLIII. sv. Posebnih izdanja), Povijesno društvo otoka Krka – Župni ured Kras, Krk – Kras, 2004.

Knjiga koncipirana u tri dijela: prvi je opsežna uvodna rasprava što donosi pregled povijesti dobrinjskoga Krasa, popraćen brojnim bilješkama. Daje se i etimologija riječi *Kras*. Posebna se pažnja posvećuje katoličkoj Crkvi, odnosno rečenoj bratovštini i njezinoj složenoj povijesti. Važno: drugi dio donosi izvorni transliterirani tekst, dok treći, posljednji, sadržava preslik izvornika.

Bratovštinska knjiga 1993. je godine podvrgnuta stručnoj sanaciji u Arhivu HAZU u Zagrebu, nakon čega je vraćena u kraški župni ured. Predstavlja dragocjen izvor gospodarskih podataka, a od iznimne je važnosti i za onomastiku i dijalektologiju, na što autori čitatelju posebno svraćaju pozornost.

Mardešić, Jagoda: Salona i Salon [The Town of Salona and the River Salon]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 75–82.

Kroz rezultate arheoloških istraživanja prikazuje odnos Salone i rijeke na čijim obalama leži ta antička metropola, s obzirom na to da su organizacija prostora i gradnja na području grada predodređeni tokom rijeke, ali i podzemnim vodama odnosno močvarnim zemljištem.

Margetić, Luj; Strčić, Petar: *Statut Rapske komune iz XIV. stoljeća [Statutum communis Arbae]* [Rab Community Statute from the 14th Century [Statutum communis Arbae]]. Adamić, Rab-Rijeka, 2004, 317 str.

Prvo izdanje s usporednim hrv. prijevodom uz latinski izvornik. Iscrpna kazala imena i pojmova. Uvodni se dio k tome sastoji od dviju studija: prva je „Iz rapske kulturne i političke povijesti: antika i srednji vijek“ P. Strčića (9–19.), dočim druga, veća, nosi naslov „Iz starije pravne povijesti Raba“ L. Margetića (21–75.).

Marković, Savo: Barski patricijski rod Borisi u prošlosti: Jadran, Evropa, Mediteran [Borisi: A Patrician Family from the Town of Bar in the Past. The Adriatic, Europe, the Mediterranean]. *Povijesni prilozi*, XXVIII, g. XXIV, Zagreb, 2005, 71–107.

Govori o dugovječnome barskom patricijskom rodu Borisi koji značajnim ulogama, kroz različite periode, i važnim postignućima, u različitim društvenim sferama, utjelovljuje i odražava slojevit i višeznačnu povijest istočnog Jadrana, od Bara do Istre, ali i širih europsko-mediteranskih prostora. Autor rod prati od prvog spomena u XIV–XV. stoljeću do modernog doba.

Maselli Scotti, Franca; Ventura, Paola: Il porto di Tergeste alla luce dei dati storico-archeologici e geologici [The Port of Tergeste in the Light of Historical/Archaeological and Geological Data]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 141–147.

Uz osnovne podatke o položaju antičke luke Tergeste te trajanju i intenzitetu prometa u njoj daju i kratak prikaz provedenih arheoloških istraživanja.

Miholek, Vladimir: Prilog leksikografiji đurđevečke kajkavštine [A Contribution to the Lexicography of Đurđevac Kajkavian]. *Kaj*, XXXVIII[1–2], Zagreb, 2005, 101–109.

Ide za tragovima što su ih u đurđevečkom idiomu ostavili njem, madž, tur. i tal. jezik. Popisuje germanizme prema područjima života (nadovezuje se na članak V. Piškorca u istom broju časopisa) pa općenitije govori o madž, tur. i tal. tragu. Prilaže i vrlo precizan malen rječnik manje poznatih riječi.

Milošević, Ante: Život uz rijeku Cetinu u Sinjskom polju u prapovijesno doba [Life on the Shores of the River Cetina in the Plain of Sinj in Prehistory]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 289–293.

Daje pregled naseljavanja središnjeg toka Cetine tijekom pretpovijesti i govori o načinu na koji je Cetina oblikovala život ondašnjih ljudi.

Milotić, Ivan: Istra – smočnica kraljevske Ravenne [Istria – Pantry of the Royal Ravenna]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2004, Račice, 2003, 72–75.

Govori o antičkim pristaništima između Mirne i Dragonje te podsjeća na često zaboravljenu činjenicu da je Mirna u brončano doba bila plovna sve do podno Motovuna te da se u Vabrigi nalazi najstarije očuvano neolitsko pristanište, građeno od drvenih trupaca, s nastambama u obliku sojenica.

Milotić, Ivan: Plovnost rijeke Mirne u antici [Navigability of the River Mirna in Antiquity]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2005, Račice, 2004, 134–138.

Mirdita, Zef: *Vlasi u historiografiji* [Vlachs in Historiography]. Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2004, 561 str.

U minucioznu radu prikazuje historiografiju o Vlasima; sam popis korištenih izvora i literature prostire se na 89 stranica.

Mirnik, Ivan: Die Familien von Borota aus der Kroatisch-slavonischen Militärgrenze [Borota Families from Croatian/Slavonian Military Frontier Zone]. *Povijesni prilozi*, XXIII(27), Zagreb, 2004, 133–163.

Iznosi bibliografske podatke o trima granama plemićke obitelji Borota.

Monumenta historica Ragusina: Odluke dubrovačkih vijeća 1390–1392. [Dubrovnik Councils Decisions, from Year 1390 to 1392]. Priredili Nella Lonza i Zdravko Šundrica. Monumenta historica Ragusina, knj. VI, Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, Zagreb – Dubrovnik, 2005.

Važno: Najstarije knjige odluka (nepotpuno od 1301. do 1379.) publicirane su još krajem XIX. stoljeća u seriji *Monumenta Ragusina* JAZU. Nakon polustoljetne stanke, pedesetih godina XX. stoljeća, projekt izdavanja odluka vijeća nastavlja Mihajlo Dinić i SANU. Objavljuju se odluke vijeća do kraja 1389. godine. Na taj je način, doduše ne uvijek s istom pouzdanošću, bilo pokriveno razdoblje do 1390. Usljedila je ponovo polustoljetna stanika. Sada se ovaj iznimno vrijedan projekt nastavlja pod okriljem HAZU. N. Lonza odlučila se na pothvat publiciranja odluka u rasponu što dijeli 1389. od 1415. godine, kad se u praksi dubrovačke kancelarije odluke triju vijeća konačno razdvajaju u zasebne knjige. U prvom svesku tiskane su odluke za 1390–1392. Pothvat je bio olakšan time što se u ostavštini Z. Šundrice nalazio transkript rečenih odluka. N. Lonza je kolacionirala prijepis s originalom iz dubrovačkoga Državnog arhiva, oblikovala konačni tekst za tiskanje te mu pridodala osobno, toponimijsko i predmetno kazalo.

Muljačić, Žarko: Nuovi dati sulle colonie croate nell'Italia meridionale con particolare riguardo a quelle estintesi da secoli in Campania [New Data on Croatian Colonies in Southern Italy, Particularly on Those in Campania, Extinct for Centuries]. *Linguistica*, XLV, Ljubljana, 2005, 189–203.

Rad se sastoji od uvoda u materiju, pregleda najvažnijih novih istraživanja, osvrta na hrv. naseobine u Kampaniji, malene studije o posjetu Bartola Kašića neimenovanoj hrv. kampanskoj naseobini godine 1613. te prijedloga budućih istraživačkih zadaća.

Muljačić, Žarko: Miscellae Marulianae. *Čakavska rič*, XXX[1–2], Split, 2002, 35–55.

Propituje 3 Marulićeva hapaksa: *plita*, *sandalj*, *quitto*.

Nikić, Andrija: *Lučonoše naše vjere i uljudbe. Mrtvoslovník hercegovačkih fratara* [Torchbearers of Our Faith and Civilisation. The Book of the Deceased Hercegovinian Friars]. Zavičajna knjižnica „Život i svjedočanstva“, Mostar, 2004, 735 str.

Prikazuje život više od 1100 franjevaca od vremena njihova prispjeća na humske prostore do najnovijih dana.

Nuorluoto, Juhani: Systemzwang und Substrat als Ursachen frühslavischer Lautwandels [System Constraint and Substrate as Causes for the Early Slavic Sound Change]. *Wiener Slavistisches Jahrbuch*, L, Wien, 2004, 107–117.

Ključne riječi: dijasistem, „poslijeekspanzijsko doba“, „poslijeekspanzijskodobni“ slavenski jezik, pritisak jezičnog sustava (*Systemzwang*), promjene uzrokovane jezičnim kontaktima, slavenska koine.

- Obad-Vučina, Marija:** Pulski izvor pitke vode kao umbilikus centurijacije agera antičkorimske *Coloniae Iuliae Polae* i ishodište premjere grada *Polae* [Potable Water Spring in Pula as the Centre of Local Roman Centuriation and Town Organisation]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 219–230.
Dokazuje da je kao ishodišna točka centurijacije pulskog agera korišten izvor pitke vode, neophodan za uspješan urod u mediteranskoj istarskoj klimi.
- Pavličević, Dragutin:** Moravski Hrvati – nacionalna grana u nestajanju? [Moravian Croats – A Disappearing Branch of the Nation?]. *Društvena istraživanja*, XIV[4/5 = 78/79], Zagreb, 2005, 629–645.
Raspravlja o Moravskim Hrvatima kao najstarijoj hrv. dijaspori, koja je imala dvije seobe. Prva je bila u XVI. st. zbog turskih prodora, a druga sredinom XX-og, kad su ih čehoslovačke vlasti silom raselile u sjevernu Moravsku.
- Petrović, Snežana:** Putevi leksičkog pozajmljivanja na Balkanu. Pozajmljenice iz albanskog u srpskom prizrenskom govoru [Borrowing of Words in the Balkans. Loanwords from Albanian in Serbian Prizren Idiom]. *Balkanica*, XXXIV, Beograd, 2003, 157–173.
- Percan, Anton:** Gdje se nalazila Faverija? [Where Was Faveria Situated?]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2004, Račice, 2003, 160–163.
Izlaže gledište da Gomila i Gradina kod Raklja, s obzirom na malu međusobnu udaljenost promatrane kao jedinstveni lokalitet, udovoljuju svim preduvjetima da se ondje ubicira antička Faverija.
- Peričić, Šime:** Otok Maun u prošlosti [The Island of Maun in the Past]. *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, XLVI, Zagreb – Zadar, 2004, 77–84.
Otok Maun u povijesti Dalmacije napose je poznat po tome što ga je kralj Petar Krešimir IV. 1069. godine darovao samostanu Sv. Krševana u Zadru. Autor stoga na temelju pronađenih izvora i literature pokušava pružiti što veći broj podataka gospodarske ili strateške naravi o njegovoj prošlosti.
- Pavić, Milorad:** Portulani i izolari – povijesna vrela o hrvatskom Jadranu [Reference Documents for the Croatian Adriatic – Sources Called *Portulani* and *Izolari*]. *Hrvatska revija*, V[3], Zagreb, 2005, 93–99.
M. Pavić s Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru upozorava na plovidbene priručnike kao na vrijedna vrela za proučavanje povijesti hrv. uzmorja. Portulani i izolari nude obilje podataka, no nedovoljno su istraženi.
- Perić, Ratko:** Osnutak i rad župe Rotimlja [The Founding and Work of the Parish Rotimlja]. *Stolačko kulturno proljeće*, Stolac, 2005, 125–142.
- Perkić, Domagoj:** Prapovijesni lokaliteti na području Župe dubrovačke [Prehistoric Localities in Župa dubrovačka Area]. *Obavijesti*, XXXVII[2], Zagreb, 2005, 14–15.

Radi se o sažetku predavanja u kojem donosi mnogobrojne toponime s toga područja te ih naziva predromanskima.

Pernić, Vlado: Novootkriveni glagoljski spomenici u Istri [Newly Discovered Glagolitic Monuments in Istria]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2004, Račice, 2003, 148–152.

Nakon djela „Glagoljski natpisi“ Branka Fučića, objavljenog 1982, u Istri je, u posljednjih nekoliko godina, otkriveno više glagoljskih tekstova. Ovdje su predstavljeni u dvjema skupinama: oni otkriveni u Pazinu, Karojbi i Frkima te oni iz Huma i Roča.

Petrić, Hrvoje: Neki aspekti odnosa ljudi i okoliša na granici habsburškog i osmanskog imperijalnog sustava u ranome novom vijeku: na primjeru koprivničkog područja u XVI. i XVII. stoljeću [Some Aspects of the Relations of People to the Environment in the Frontier Zone between Habsburg and Ottoman Imperial Systems in Early Modern Times: The Example of Koprivnica Region in the 16th and 17th Centuries]. *Povijesni prilozi*, XXIX, g. XXIV, Zagreb, 2005, 101–127.

Članak obiluje i toponimijskim podacima i razmatranjima. Raspravlja o povijesti okoliša, opisuje prostor oko rijeke Drave i Koprivnice.

Petrić, Hrvoje: Utjecaj rijeke na pogranična naselja. Primjer rijeke Drave u XVIII. i XIX. stoljeću [The Influence of a River on Frontier Settlements. The Example of the River Drava in the 18th and 19th Centuries]. *Ekonomska i ekohistorija*, god. I, br. I, Zagreb – Samobor, 2005, 37–62.

Raščlanjuje „odnos“ između rijeke Drave i uzrječnih žitelja počev od kraja XVI. stoljeća, ističući njezin pogranični karakter, pokušaje regulacije od kraja XVIII. stoljeća te preseljenje nekih naselja uvjetovano rijekom, primjerice Le-grada u XVIII. ili Drnja u XIX. stoljeću i, naposljetku, nastanak novih naselja, npr. Ferdinandovca.

Piplović, Stanko: *Katastar općine Dugopolje s početka XIX. stoljeća* [Dugopolje Municipality Cadastre from the Beginning of the 19th Century]. Zbornik radova općine Dugopolje, knj. IV, Općina Dugopolje, 2004, 160 str.

Svoju analizu dugopoljskih naselja autor temelji na katastarskim izvorima iz XIX. stoljeća, poglavito gospodarskom opisu općina (tada ih je na tom teritoriju bilo 3: Dugopolje, Koprivno, Kotlenica) te pripadajućim katastarskim planovima, čije reprodukcije također donosi.

Pisk, Silvija: Kolomanov put u Moslavini – prilog poznavanju komunikacija i spomeničke baštine u Moslavini [Koloman's Route in Moslavina – A Contribution to Knowing the Road Network and Antique and Mediaeval Cultural Heritage in Moslavina Region]. *Historijski zbornik*, LVIII, Zagreb, 2005, 29–38.

Ključne riječi: Moslavina, Kutina, *Variannis*, moslavački prometni pravci u

antici i srednjem vijeku, Ciglenica u Osekovu, Garić, Bela crkva, Moslavina-grad, Jelengrad.

Piškorec, Velimir: Onomaziološki opis đurđevečkih germanizama [An Onomasiological Description of German Loanwords in Đurđevac]. *Kaj*, XXXVIII[1–2], Zagreb, 2005, 63–82.

U leksiku đurđevečkog govora identificirano je oko tisuću posuđenica iz njemačkog jezika. Autor iste prikazuje u skladu s onomaziološkim pristupom odnosno prema značenjskim poljima. Donosi i onomastički značajne podatke.

Pivčević, Edo: Grünemberg o hrvatskim gradovima [Grünemberg on Croatian Towns]. *Hrvatska revija*, V[2], Zagreb, 2005, 14–23.

Pretisak Pivčevićeva članka iz *Rada JAZU* za 1988. (str. 185–195.) s izvatkom iz rukopisa u kojemu su opisani naši gradovi, od Poreča do Dubrovnika, i preslicima gradskih veduta iz Grünembergova djela.

Popov, Borislav: The Bulgarian and All-Slavic Terms for „God“ in the Light of Indo-European Parallels. *Български език*, LII[4], Sofija, 2005, 100–105.

Popović, Vladislav: *Sirmium – grad careva i mučenika. Sabrani radovi o arheologiji i istoriji Sirmijuma* [Sirmium – A Town of Emperors and Martyrs. Collected Works on Archaeology and History of Sirmium]. Edicija Blago Sirmijuma, ur: Dušan Poznanović, knj. I, Blago Sirmijuma – Arheološki institut SANU, Srijemska Mitrovica – Beograd, 2003, 364 str.

Riječ je o zborniku tridesetak temeljnih radova akademika Vladislava Popovića, posvećenih negdašnjoj panonskoj prijestolnici. Ovo je prva knjiga nove serije *Blago Sirmijuma*. Godine 2004. izdana je i druga knjiga iz edicije, a radovi sakupljeni u tom zborniku isključivo su pretisci već objavljenih radova, više ili manje neposredno vezanih uz probleme ranokršćanskog Sirmija.

Potrebica, Hrvoje: Voda u prapovijesnoj religiji [Water in the Prehistoric Religion]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 103–117.

Osvrće se na ulogu vodā u religiji brončanoga i željeznog doba s posebnim naglaskom na ritualnom bacanju žrtava i votivnih darova u vodu, objašnjavajući arheološki zasvjedočene pojave antičkim i indoeuropskim mitovima.

Provinciale vetus sive Ecclesiae Universae provinciarum notitia [Stari pokrajinski katalog ili Katalog provincija Opće Crkve] [Provinciale vetus sive Ecclesiae Universae provinciarum notitia [The Old Catalogue of Provinces or The Catalogue of Provinces of the Universal Church]]. Priredio, preveo i opremio Ante Škegro. Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2005, 150 str.

Puljić, Ivica: Kasnoantička biskupija *Sarsenterensis* [The Late Ancient Diocese Sarsenterensis]. *Obavijesti*, XXXVII[2], Zagreb, 2005, 20.

Radi se o sažetku predavanja. Raspravlja se o ubikaciji grada Sarsinterona i biskupije *Sarsenterensis*, koja je uspostavljena s još drugim dvjema na salonitanskom saboru godine 533, o čemu nas izvješćuje *Historia Salonitana Maior*.

- Radenković, Ljubinko:** Названия демонов, ведущие происхождение от детей, умерших до крещения у славян [Slavic Names of Daemons Deriving from Children Which Died before Baptism]. *Balkanica*, XXXIV, Beograd, 2003, 203–223.
- Rimanić, Mirjan:** Staro Grdoselo [Village of Grdoselo in the Past]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2004, Račice, 2003, 124–128.
Ključne riječi: Grdoselski ulomak, hrv. glagoljski spomenici, nastanak imena Grdosela.
- Rožman, Miroslav:** Hrvatsko pomorsko nazivlje u pomorskom glosaru Augustina Jala [Croatian Maritime Terms in the Maritime Glossary by Augustin Jal]. *Čakavska rič*, XXXIII[1–2], Split, 2005, 45–94.
U radu je prepisano, prevedeno na hrvatski i komentirano 387 ulaznih natuknica koje je, na hrvatskome, u svoj *Glossaire nautique...* uvrstio francuski leksikograf Augustin Jal. Zabilježeno nazivlje potječe iz prve polovine XIX. st.
- Сѣдакова, И. А.:** Заимствованное слово и его этнокультурное содержание (болг. КЪСМЕТ) [A Loanword and Its Ethnocultural Content (Bul. КЪСМЕТ)]. *Вопросы языкознания*, 2005[3], Moskva, 2005, 44–53.
Etnolingvistički analizira riječ-pojam късмет, balkanizam koji „je ključan u rječniku tradicijske bugarske kulture“. Terminus koji je u bugarskom jeziku gotovo istisnuo odgovarajuće slavenske pristupa istražujući ga na osnovi obilna jezičnog, etnografskog i folklornog materijala. Pokazuje mehanizme prodiranja „tuđe“ riječi i njezine semantike te usvajanja u jeziku-primatelju.
- Sijerković, Milan:** Bura plače, gudi, joče... [Bura, the Northern Wind, Cries, Weeps, Sobs...]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2004, Račice, 2003, 230–232.
Donosi zanimljivosti o najpoznatijem i najjačem vjetru naših krajeva. Pobraja sjevernojadranska područja gdje bura zna biti vrlo jaka. Pobraja također i lokalne izraze za puhanje bure.
- Sijerković, Milan:** Pučka meteorologija u Istri [Istrian Folk Meteorology]. *Franina i Jurina*, kalendar za 2005, Račice, 2004, 125–128.
Donosi zanimljivosti o predviđanju vremena u puku, pučkim praznovjerjima u svezi s vremenom, astrometeorologiji, „mitološkoj“ astrometeorologiji te dosta pučkih izraza u svezi s vremenom.
- Sivrić, Marijan:** *Migracije iz Hercegovine na dubrovačko područje od potresa godine 1667. do pada Republike 1808.* [Migrations from Hercegovina to Dubrovnik Region in the Period from the Earthquake of 1667 to the Fall of the Republic in 1808]. Humski zbornik, knj. VI, Biskupski ordinarijat Mostar – Državni arhiv u Dubrovniku, Mostar – Dubrovnik, 2003, 418 str.
Uz iznimno koristan povijesni pregled migracija, sadržava i kazala, karte, izbor dokumenata, genealogije...

- Sizmann, Alexander:** Towards the Etymology of the Phytonym *лайка* „camomile“. *Български език*, LII[3], Sofija, 2005, 126–128.
Pomaže u eventualnom traganju za etimološki povezanim riječima u nas.
- Skračić, Vladimir:** Kurnäska gajeta – sveti brod [The Traditional Boat „Kurnäska gajeta“ – A Sacred Vessel]. *Čakavska rič*, XXXI[1–2], Split, 2003, 33–53.
Ukratko ocrtava povijest betinske brodogradnje spominjući i doselidbu korčulanskih kalafata. Donosi i dva kraća prigodna literarna priloga te precizan „mali gajetin glosar“.
- Славянская мифология. Энциклопедический словарь** [Slavic Mythology. Encyclopaedic Dictionary]. Odg. ur: С. М. Толстая, 2. izdanje, Отдел этнолингвистики и фольклора РАН, Международные отношения, Moskva, 2002.
- Slukan Altić, Mirela:** Kartografski izvori za rekonstrukciju i praćenje razvoja prometnih komunikacija [Cartographic Sources for Tracing the Road Network Development]. *Ekonomska i ekohistorija*, god. I, br. I, Zagreb – Samobor, 2005, 85–101.
Predstavlja skup svih relevantnih kartografskih izvora o prometnicama na području hrv. zemalja i pritom ističe njihovu važnost za proučavanje razvoja i prostorne organizacije u Hrvatskoj.
- Slukan Altić, Mirela:** *Povijesni atlas gradova – II. svezak: Sisak* [Historic Atlas of Our Towns – 2nd Vol.: The Town of Sisak]. Državni arhiv u Sisku – Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2004, 241 str.
Nakon povijesnog atlasa grada Bjelovara, izišla 2003. godine, uslijedio je svezak o Sisku, a unapredak bi svjetlo dana trebali ugledati svesci o Koprivnici, Varaždinu, Karlovcu i Zagrebu. U knjizi su dva osnovna dijela: prvi, tekstualni, od oko 150 stranica, i drugi, kartografski, od oko 50 stranica.
- Slukan Altić, Mirela:** Teritorijalni razvoj i razgraničenja Varaždinskog generalata (1630–1771.) [Territorial Development and Delimitations of Varaždin Generalate (1630–1771)]. *Podravina*, VII, Koprivnica, 2005, 7–31.
Pri prikazu Varaždinskoga generalata kao osnovom služi se arhivskim i originalnim kartama.
- Stanišić, Vanja:** Srpsko-albanski jezički dodiri i dva tipa fonoloških sistema u balkanskim jezicima [Serbian and Albanian Language Contacts and Two Types of Phonological Systems in the Languages of the Balkans]. *Balkanica*, XXXIV, Beograd, 2003, 105–119.
- Stipetić, Vladimir; Vekarić, Nenad:** *Povijesna demografija Hrvatske* [Historical Demography of Croatia]. Zavod za povijesne znanosti HAZU

u Dubrovniku, Zagreb – Dubrovnik, 2004, 372 str.

Monografija koja se bavi problematikom povijesne demografije, te relativno nove znanstvene discipline, na području Hrvatske od njezinih početaka pa do danas. Između nekoliko većih poglavlja ističemo ono naslovljeno „Istraživanja stanovništva Hrvatske“ (33–112), zatim „Regionalna istraživanja“ (113–216), „Hrvati izvan Hrvatske“ (217–236) itd. Donose se imensko kazalo (326–336), kazalo zemljopisnog nazivlja (337–347) te zamašan popis literature o povijesnoj demografiji u Hrvatskoj (255–325).

Šimek, Marina: Drava i pritoci – vodeni i životni tokovi [Drava River and Its Affluents – the Ways of Water and Life]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 167–176.

Na primjeru arheoloških lokaliteta varaždinskog područja pokazuje kako je voda preduvjet za postojanje naselja te kako su tijekom prošlosti tekućice predstavljale najbolji način prevoženja ljudi i roba; članak bogat ilustracijama.

Škegro, Ante: Najranija crkvena organizacija na području Dubrovačko-neretvanske županije [The Earliest Ecclesiastical Organisation on the Territory of Nowadays Dubrovnik-Neretva County]. *Obavijesti*, XXXVII[2], Zagreb, 2005, 19.

Govori o trima biskupijama na rečenom području u kasnoantičko-ranosrednjovjekovno doba: Epidaurskoj, biskupiji *Sarsenterensis* te Naronitanskoj.

Šugar, Ivan: Kim i kumin – isto ili različito? [„Kim“ and „Kumin“ Words – The Same or Different?]. *Jezičnik*, LII[5], Zagreb, 2005, 182–185.

Upozorava da su u mnogim relevantnim hrv. pisanim izvorima imena rečenih dviju biljnih vrsta navedena kao istoznačnice. Daje poman pregled hrv. narodnih imena za biljnu vrstu *Carum carvi* (kim), a osvrće se i na nešto mlađi *Cuminum cyminum* (kumin, prvi spomen u kodeksu s polovice XV. st.).

Šugar, Ivan: Koromač, komorač ili morač? [Which One? Koromač, Komorač or Morač?]. *Jezičnik*, LII[3], Zagreb, 2005, 81–92.

Daje poman pregled hrv. narodnih imena za biljnu vrstu *Foeniculum vulgare*. Prati put pojedinih naziva kroz hrv. stručnu i opću literaturu. Prilaže prikaz područja u Hrvatskoj na kojima se isti govore.

Šverko, Vladimir: *Prapoće: o zavičaju* [Prapoće: Our Home Village]. Labin, 2004, 158 str.

Riječ je o monografiji sela Prapoće u Općini Lanišće na Ćićariji.

Tassaux, Francis: Divinités des eaux en Gaule romaine: Borvo et Damona [Water Divinities in Roman Gaul: Borvo and Damona]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 23–34.

Razmatra duhovni aspekt vode. Govori o ikonografiji i obliku štovanja galskih božanstava izvora Borva i Damone koji svoje usporednice nalaze u Španjolskoj i Istri.

- Todorov, Todor A.:** Origin of the Dialectal Word *нърдина* „snow-drift“. *Български език*, LII[3], Sofija, 2005, 123–126.
- Toma Arhidakon:** *Historia Salonitana. Povijest salonitanskih i splitskih prvosvećenika [Thomae Archidiaconi Historia Salonitanorum atque Spalatinorum pontificum]* [Historia Salonitana. History of Salona and Split High Clergymen. [Thomae Archidiaconi Historia Salonitanorum atque Spalatinorum pontificum]]. Priredila: Olga Perić. Književni krug, Split, 2003, 530 str.
Cjelovito kritičko izdanje najobuhvatnijeg pisanoga svjedočanstva o srednjovjekovnoj Dalmaciji, Splitu i splitskoj Crkvi. U knjizi naravno nalazimo i opsežna kazala osobnih imena i zemljopisnih naziva te detaljan popis literature.
- Tomasović, Marinko:** *Komentari, napomene i kritički osvrt na podatke iz okvira arheološke problematike Makarskog primorja u knjigama, radovima i člancima* [Remarks, Observations and Critical Comments on Archaeological Data Concerning Makarska Littoral Found in Books, Scientific Papers and Articles]. Posebni otisak iz časopisa *Makarsko primorje* (br. VII) Gradskog muzeja Makarska, Makarska, 2005, 94 str.
Posljednjih je godina višestruko pojačana produkcija bibliografskih jedinica vezanih uz arheologiju Makarskog primorja. Ovaj rad Marinka Tomasovića predstavlja svojevrsnu rekapitulaciju svega dosad učinjenog.
- Tóth, Imre H.:** The Continuations of the Common Slavic Sequences *тѣрт*, *тѣрт*, *тълт*, *тълт* in the Old Bulgarian and Old Russian. *Български език*, LII[3], Sofija, 2005, 22–29.
- Tudor, Ambroz:** Nekoliko arhivskih vijesti o Petru Hektoroviću na Visu [Several Archival News on Poet Petar Hektorović's Sojourn on the Island of Vis]. *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, XL, Split, 2003/04, 307–318.
Autor dopunjuje naša znanja o pjesniku donoseći više izvornih, neobjavljenih dokumenata. Ističe opis njegova ljetnikovca na predjelu Luka u Visu.
- Vasilj, Snježana:** Sliv rijeke Neretve – život kroz tisućljeća [The Neretva Watershed – Life through Millennia]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 125–139.
Daje povijesni pregled neretvanskog sliva od kamenog doba do turskih osvajanja, osvrćući se na utjecaj rijeke na ljude koji su živjeli na njezinim obalama.
- Vekarić, Nenad:** Lastovski pobunjenici 1602. godine [Lastovo Island Rebels in the Year 1602]. *Anali zavoda za povijesne znanosti HAZU*, XLIII, Dubrovnik, 2005, 43–71.
- Vinja, Vojmir:** Etimološke napomene uz neke naše pomorske termine [Etymological Remarks on Some of Our Maritime Terms]. *Čakavska rič*,

XXX[1–2], Split, 2002, 23–35.

Ispituje postanje 11 dosad neriješenih pomorskih termina, raširenih na našoj obali od Istre do krajnjeg juga Dalmacije. To su: *tùga*, *primà*, *stêl*, *radòs*, *ragènta*, *tàmbuč*, *vènat*, *zimbîl*, *ràdanča*, *sakalèva*, *penis*.

Vitek, Darko: Prilog poznavanju demografske slike osječkoga Gornjeg grada u XVIII. stoljeću [A Contribution to Knowing the Demographic Picture of the Upper Town in Osijek in the 18th Century]. *Povijesni prilozi*, XXIII(27), Zagreb, 2004, 91–99.

Na temelju interpretacije i komparacije komorskih popisa načinjenih tijekom XVIII. stoljeća, kanonskih vizitacija te jednoga župnog popisa pokušava odrediti broj stanovnika osječkoga Gornjeg grada u XVIII. stoljeću. Kretanje broja stanovnika prati pregledom matičnih knjiga krštenih i umrlih.

Vulić, Marijana: Važnost proučavanja dalmatskog [The Importance of the Research of the Dalmatian Language]. *Čakavska rič*, XXX[1–2], Split, 2002, 443–461.

Ističe važnost dalmatoloških studija. Dalmatoromanski tragovi u hrv. leksiku i toponimiji.

Zaninović, Marin: Antički Grci na hrvatskoj obali [Ancient Greeks on the Adriatic Coast]. *Arheološki radovi i rasprave*, XIV, Zagreb, 2004, 1–59.

Ključne riječi: Grci, Jadran, Korinćani, Issa, Pharos, Iliri, Demetrije Hvaranin, Rimljani.

Zaninović, Marin: Voda i naselja na središnjoj ilirskoj obali i otocima [Water and Human Settlements on the Central Illyrian Coast and Islands]. *Histria antiqua*, X(2003.), Pula, 2003, 35–43.

Slikovito prikazuje kako su prirodni izvori bili preduvjet stvaranja naselja u Dalmaciji od prapovijesti do antike.

Zotović, Radmila: Romanisation of the Population of the Eastern Part of the Roman Province of Dalmatia. *Balkanica*, XXXIV, Beograd, 2003, 19–39.

Žmegač, Andrej: Stonski fortifikacijski kompleks – nekoliko pitanja [Ston Fortification Complex – Several Questions]. *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, XXXIX, Split, 2001/02, 185–207.

Osim analize temeljnih srednjovjekovnih obilježja kompleksa, vrednuje i njegov renesansni sloj. Rad obiluje grafičkim prikazima i fotografijama. U radu barata mnogobrojnim mikrotoponimima. Kako donosi i pregled dosadašnjih radova o kompleksu, nezaobilazan je za svako, pa i toponimijsko bavljenje istim.

MARTIN MUHEK